

SZERKESZTŐI TELEFON.

Helyreigazítás. Múlt heti számunkban *A nagy szibériai vasút* c. cikkbe a kocsipostára vonatkozólag tévedés csúszott be; ugyanis a gyorskocsi nem hatszáz, hanem hatvan verszet tesz meg naponta.

Székely ifjú. Kérdéseire a következőkben válaszolunk: 1. Csak olyan tételt válasszon, amelyről vannak már ismeretei, lehetőleg olvasmányok alapján valaminek a kifejtése. Igen ajánlatos, hogy egy-egy jelesebb művet ismertessen. 2. Csak arra terjeszkedhetik ki, amiről már a történelmi biztos adatai vannak. A beszédekben, melyeket ezen a napon tartani szoktak, a legnagyobb hiba az, hogy merő általánosságban mozognak, sok bennük a henye szóvirág, kevés a lényeg. Viszont sokan annak a napnak az eseményeit tálalják fel. Arra kell törekedni, hogy komoly és igaz tanúságokat vonjon le az eseményekből. 3. Föltétlenül ajánlom, de bizonyos fokozat szerint; a megerősítés nagyon káros lehet. Forduljon orvoshoz, aki majd helyes szaktanácsot ad. — **H.** A kis nekrológ meleg hangú, de ebben a formában nem közölhetjük, mert olvasóink nem ismerik az illetőt. — **A. Zs.** Ha a kör nem jelöl ki tudósítót, ön is beküldheti, ha kellő formában lesz, közölni fogjuk. — **Ij. F. I.** Intézkedtünk, hogy a gyűjtőívet megkapja. — **Feigler Ferenc** (Pozsony, Sánc-út 2/b.) hajlandó olvasótársával képes levelezőlapot cserélni. — **V. L.** Ez, amit most küldött be, nem felel meg. — **Sz. Kiss Béla** (Trencsén, Piarista-utca) kéri olvasótársait, hogy legyen szíves valamelyik és küldje el neki Nyilas László «A fejedelem álma» című költeményét. — **B. Gy.** Olyan kereskedés, ahol egész gyűjteményeket lehet kapni, van, de ahol egyes darabokat árulnak, tudunkkal nincsen. — **H. P.** (Tetétleni). Az országban harminyezer ilyen iskola van, bármelyikbe felveszik a négy polgári iskola elvégzése után.

Magyar bélyegraktár

Budapesten, VI. Bajnok-utca 3.

Vesz, cserél és elad mindenféle (magyar és külföldi) levélbélyeget.

Elsőrendű ritkaságok!

Minden bélyegpár 20 fillér és a portó:

Honduras, 1890-ből, 1 és 2 ct az országcímmel.

Nicaragua, 1890-ből, 1 és 2 ct a vasuttal.

Nicaragua, 1890-ből, «Official» felnyomattal.

Perak, 1895-96-ből, 1 és 2 ct a tigrisfejjel.

Hawaii, 1894-99-ből:

1 c aranyárga (címer), 2 c barna (Honolulu kikötője), csak 25 fillér és a portó; — 1 c kékeszöld (címer), 2 c piros (Honolulu kikötője), csak 25 fillér és a portó; — 5 c kármínpiros (Kamehameha szobra) 5 c sötétkék (ugyanaz), csak 25 fillér és a portó.

Hayti, 1896-ből, pálmafa és címer, 1, 2 és 5 ct; a három darab ára csak 25 fillér és a portó.

Francia Kongó, 1900-ből:

1 c sötétbarna, 2 c sárgásbarna, 4 c piros, 5 c zöld, a zsákmanya induló oroszlánnal; a 4 darab ára csak 50 fillér és a portó;

Selangor, 1892/94-ből:

1 c zöld, 2 c piros, 2 c sárga, 3 c piros, 5 c zöld, az ugró tigrissel; az 5 darab ára csak 60 fillér és a portó.

Két koronáig használatlan bélyegeken is beküldheti a pénzt. Portóra, ha ajánlva kívánja a levelet, 35 fillért (dupla levélért 45 fillért) küldjön; közönséges levél portója, ha egyszerű, 10 fillér, ha dupla, 20 fillér.

5 koronás rendelés portómentes.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA

!!Megjelent!!

Lombfűrészeti és faragászati különlegességekből összeállított nagyszabású album és árjegyzékünk, mely tartalmazza az összes ideigvaló kellékek és díszvasalások képes gyűjteményét.

Mivel a fentemlített cikkek és kellékek ez ideig jórészt Bécsből szereztek be, indíttatva éreztük maunkat egy minden tekintetben modern és terjedelmes album összeállítására, miáltal lehetővé tesszük minden oly cikket előnyös, olcsó és gyors beszerzését, mely eddig csak külföldről jóval nehezebben és nagyobb költséggel történhetett.

Kiss Ernő és Társa, Budapest, VII., Erzsébet-körút 17. Tisztelettel 10026

Árjegyzéket tessék a «T. L.»-ra hivatkozva kérni.

«Franklin-Társulat» könyvkiadóhivatalában Budapest IV., Egyetem-utca 4. sz. a. megjelent és kapható:

KÖZÉPISKOLAI OLVASMÁNYOK.

Az I—IV. osztály számára való olvasmányok.

Arany János. Válogatott kisebb költemények (az alsóbb, III. és IV. oszt. számára) 1 K.

— **Rózsa és Ibolya.** — **Losonezi István** (IV. osztály) *O. K.* 20 f.

— **Toldi** (IV. osztály) 70 f.

— **Szent László füve** (I. osztály) *O. K.* 40 f.

Gaal Mózes. Hűn-magyar mondák Gyulay L. rajzaival. (I. oszt.) 2 K 50 f.

— **Magyar király-mondák** Gyulay László rajzaival. (I., II. oszt.) 1 K 50 f.

Cox György. Görög regék. (I., II., III. oszt. 6 K.

Nibuhr-Gaal. Görög hősök története (I—III. oszt.) Kötve 1 K.

Jókai Mór. Magyarhon szépségei (I. oszt.) 80 f.

Petőfi Sándor. János vitéz (I. oszt.) *O. K.* 20 f.

Tompa Mihály népregéi (I. II. oszt.) *O. K.* 60 f.

— **regéi** (I., II. oszt.) *O. K.* 60 f.

Fáy András meséi (II. oszt.) 2 K.

Berzsenyi Dániel versei (III. oszt.) *O. K.* 80 f.

Kisfaludy Sándor. Doboz (III. oszt.) Vas. könyvt. 40 f.

Jókai Mór. A magyar nemzet története I. kötet (I., II. oszt.) 5 K.

— II., III. kötet (III. oszt.) 8 K.

— **A nagyenyedi két fuzfa** (III. osztály) Jó könyvek 12 f.

— **Népvilág** (III. oszt.) 1 K 60 f.

Gradányi József. A peleskei nótárius. (III. oszt.) *O. K.* 60 f.

Kisfaludy Károly. Mátyás deák (III. osztály.) *O. K.* 20 f.

— **Vig elbeszélései** (III. oszt.) *O. K.* 80 f.

— **Verséi**, (a III. oszt. sz.) *O. K.* 80 f.

Kölcsey Ferenc versei. (III. oszt.) *O. K.* 1 K.

Faludi Ferenc. Téli éjtszakák (IV. oszt.) Régi magyar könyvtár 1 K 60 f.

Heltai Gáspár esopusi meséi (IV. oszt.) Régi magyar könyvtár 2 K 40 f.

Mikes Kelemen. Törökországi levelei (IV. oszt.) Jeles írók 1 K 60 f.

Verne Gyula. A Robinsonok iskolája. Második kiadás Kötve 3 K 60 f.

— **Sztrogoff Mihály utazása Moszkvától Irkutskig.** Fordította Szász Károly. 82 képpel. Kötve 4 K.

— **Utazás a föld körül nyolcvan nap alatt** 51 képpel. Vászonskötésben 4 K.

— **Cascael Caesar.** Fordította Huszár Imre. 84 képpel. Kötve 5 K 50 f.

— **A hódtó Robur.** Fordította Huszár Imre 44 képpel. Kötve 3 K 60 f.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	FELELŐS SZERKESZTŐ	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre ... 2 kor. 40 fill.	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre... 4 kor. 80 fill.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet	IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Egész évre ... 9 kor. 60 fill.	Megjelenik minden vasárnap.	Kéziratokat nem adunk vissza.
	és könyvnyomda.	

KARÁCSONYI GONDOLATOK.

Gyermekké kell válnunk, hogy a karácsony örömét a maga nagy, teljes valóságában megérthessük. Beszélünk és irunk róla s valahányszor ezt cselekedjük, lelkünk visszazsúll a múltba, vagy nézvéen azokat, akik még gyermekek: megihlet valami sajátos érzés, amely fölemelő és kibékítő.

A gyermek Jézus képe lebeg felettünk s az egész világ felett, azé a Jézusé, aki eljön a földre, hogy megvigasztalja a szomorú szívűeket, maga köré gyűjtse a szenvedőket és elhagyottakat, hogy levegye vállukról azt a nagy keresztet, amelynek a megterhelteit az «élet» nevet adta.

A gyermek Jézus szíve árasztja szét ezen a napon az ő melegét, hogy jusson belőle mindenkinek, egy szemernyi ebből a szeretetből átteremt a világot. Békességet hirdet a békétlenkedőknek, megnyugvást a megháborgatott lelkeknek, vigaszt a panaszkodóknak: hirdeti az emberiségnek azt, miért évezredek óta a jók és nemesek epekedése szállott fel a szeretet Istenéhez: a *testvéri érzést*.

És ezen a napon a hatalmas megfélemlítő az ő hatalmáról, a dicsőségért szomjazó megfélemlítő az ő gyűlöletéről, mert a szeretet nem ismer hatalmat, dicsőséget, bosszút: a szeretet a szívet keresi, ahova bevonulhat csöndesen. A szegények szalmafödélű kunyhójába éppen úgy betér, mint a márványpalotákba; az együgyűek felfohászódását éppen úgy megérti, mint a hangzatos, ékes imádságot, csak *igazság* legyen benne. Igazság, édes testvére vagy te a szeretetnek! Az isteni mester ezért a kettőért

élt, szenvedett, türt és halt meg; igazság és szeretet nélkül ezen a napon a leghatalmasabb is csak szánandó, a legdicsőbb is mulandó, hiú báb, de akiben e kettő megvagyon, az boldog a szegénységében is.

Nézd el a gyermeknek örömét a rágyogó fa mellett s szemed megtelik könnyel; nézd el a tűz mellett diócskát csörgető fiúcskát s szeméből reád mosolyog a mennyország: vajjon mi teszi őket olyan boldogokká? A *hit* teszi azzá, a hit, melynek forrása égi, amely azért szállott a földre, hogy kapocs legyen Isten és emberek között.

Hófehér szárnyú galamb, lelkem e napon érzi szárnyadnak a lebbenését, édes rezgés támad a szívemben, mint akkor, amikor én is vártam az angyalkákat! Csodás erejével a gyermek-képzletnek, mindenható erejével a hitnek látam, hogy az égből elindul Jézus, hogy keresse a jó embereket, mert jó embernek kell lennie, különben miért szenvedett volna ő rövid földi életében.

Ennek a gyermek-hitnek édessége nem vész el soha. Marad belőle mindig a szívben, hogy ápolja az emlékeket s hirdesse a *jóságot*, mely fentartja a világot.

És a szeretet, az igazság, a hit keresett magának fészket a *családban*. Behúzódtott oda, hol az emberek megfélemlítik a hatalomról, dicsőségről, gyűlöletről és csak szeretik egymást. Akinek pedig nincs családja, az lehet hatalmas, lehet dicső: azért mégis szegény, szánandó ember.

A család boldogsága a legigazibb, mert azon a szereteten alapszik, melyet az isteni ember hirdetett: az *önzelen* szereteten.

Ha valaha beteg voltál s oda lépett ágyadhoz az édes anyád, nem érezted-e, hogy van egy hatalmas lény, aki gondoskodik a fűszálról is? Édes anyád szavában a Krisztusi szeretetnek egy parányi részecskéje volt, melynek egész üdvösségét érezted. Az emberek elfordultak tőled valamely gyarlóságod miatt s te érezted, hogy elhagyatott vagy, te szomorkodtál, de otthon körülvettek azok, akik igazán szerettek, megsimogatták arcodat, elűzték szivedből a szomorúságot, erőt öntöttek beléd!

Jusson mindez az eszedbe, midőn a harangok hirdetik a világnak, hogy megszületett a kis Jézus s a szeretet közös kincse lett az emberek millióinak.

Ha pedig elhalad melletted a szegény és szomorú szívű, — ne fordítsd el tőle a te arcodat! Az emberiségnek Krisztus szavai szerint egy nagy családdá kellene válnia s egymást úgy kellene szeretnünk, mintha mind testvérek volnánk.

Ó, isteni mester, a te tanításod nagy bölcsességét, végtelen jóságát mikor értik meg igazán az emberek milliói? Ha megértenék, akkor nem volna hivalkodó, nem volna hatalmas, nem volna elnyomott és szomorú lélek egy sem; akkor a szeretet, az igazság és a hit kormányozná a világot.

G. M.

BURKUS.

Regény az ifjúság számára. Irta Gaal Mózes. 12

— Az üzlet... a szülő... értesz hozzá... becsületes...

Úgy erőlködött, hogy még többet is mondjon, de az orvos megfogta a kezét, suttogott a fülébe. Nekem pedig intett a kezével, hogy távozzam.

Szomorú egy jelenet volt. Még évek múlva is láttam a haldokló öregot s mintegy ösztönszerűleg megértettem töredék szavaiból, hogy mit akar.

Nyilván azt akarta mondani, hogy maradjak halála után is az üzletben, én értek a gazdasághoz és talán azt is akarta mondani, hogy becsületes vagyok.

Többé nem láttam az én öreg mesteremet, csak a koporsóban.

Az üzletet reggel kinyitottuk. Az élet folyt a maga megszokott medrében. A legöregebb segédült az öreg helyén a kis irodában. A többi segédek összesúgtak s azt találgatták, hogy az örökösök mit fognak az üzlettel csinálni: folytatják

tovább, vagy eladják? Majd hozzávetőleg találgatták, hogy mennyit érhet a vagyon: a bolt, a birtok, a házak, a pincében évek óta felhalmozott bor? Mennyi készpénze van az öregnek a bankokban?

Ezek a kérdések olyan természetesek voltak s nekem mégis fájt hallanom. No lám, az öreg Bogdán ott fekszik a ravatalon. Hasznos munkában eltöltött egy emberéletet s mihelyt bezárja a szemét: a vagyonát mérlegelik s egyik sem mondja:

— Miért is kell egy ilyen derék, szorgalmas, becsületes embernek meghalnia, mielőtt gyermekeinek a kezébe biztos kenyeret adhatott volna?

Ez jutott az eszembe, míg a vevőket szolgáltam ki.

Délben nem mentem fel ebédre. A koresmában ebédeitem meg. Mit keressen most a gyászoló család körében egy idegen? Az voltam a családnak, csak az öregnek nem. Az öregnek talán mégis több voltam valamivel.

Etelka is otthon volt. Neki is gyászruhát varrattak. Mikor este felmentem a szobámba, a folyosón találtam őt. Azon a folyosón, amelynek lépcsőin egyszer a macskakölykekkel játszott s velem, az egészen ismeretlen fiúval olyan hamar barátságot kötött. Annak is már nyolckilenc esztendeje múlt el.

— Jó estét, Etelka! — szólottam hozzá.

— Jó estét, Szathmáry úr!

Aztán beszélgettünk. Etelka sirt. Igaz szívéből sirt. A bácsi volt az ő jötevője. Mindig pártját fogta, mert erre szükség volt. Most már nincs senkije.

— Ne búsuljon, Etelka! — és megfogtam a kezét. Nagyon hideg volt a keze. Én úgy sajnáltam, hogy ki sem mondhatom. — Lásd, Etelka, maga igen jól tanul, két-három esztendő múlva tanító lesz, önálló, megél a maga becsületes foglalkozása után.

Még sok mindenfélét mondtam. Azt is mondtam, hogy ha valaha igazi jó barátja lesz szüksége, akkor gondoljon az ő gyermekkori pajtására.

— Köszönöm, Szathmáry úr! — rebegette és megtörülte a szemét. Azokat a szép, kék szemeket, amelyek soha sem tetszettek nekem olyan lelkeseknek, mint ebben a szomorú pillanatban. És igen élénken emlékszem arra, hogy én ebben a pillanatban akár esküvel is fogadtam volna, hogy érette akár dolgozni is tudnék. Nem esküd-

tem, de olyan jól esett, hogy egy kissé megvigasztaltam.

Másnap volt a temetés. Délelőtt nyitva volt az üzlet, délután bezártuk.

Félháromkor már rengeteg ember állott a ház előtt. Nemcsak a városnak, hanem az egész környéknek, bizvást elmondhatom, hogy az egész megyének ott volt a színe-java. A főispán, alispán, főjegyző. Igazi nagy temetés volt, melynél nagyobbat vidéki városban nem lehet látni.

Négy lovas hintó, fáklya, banda, három pap,

s elmondja annak a sok gyászolónak meg kíváncsinak: micsoda érdemes ember volt Bogdán Gergely. Elmondja pedig szívet megrázóan. Elmondja azért, hogy mindenki megértse belőle a tanúságot. «No hát, emberek, legyetek ti is ilyenek. Mert én azt hiszem az én együgyű elmém-mel, hogy az emberek dícséretéből csak az a haszon, hogy mások is felbuzdulnak a példán, mások is igyekeznek derék emberek lenni.»

Aztán megindult a menet. Szépen, lassan végig haladtunk a főútcán. Az emberek mind az

ANONYMUS SZOBRA. — Ligeti Miklós szoborműve.

énekesek, egy esomó kocszi, rengeteg sok koszorú. Egy öreg pap (úgy emlékszem, hogy kanonok volt vagy prépost) szentelte be.

Az emberek suttogtak, beszélgettek. Egyik azt mondotta, hogy ki hitte volna, hogy ilyen nagy-szerű temetése lesz egykor — a falusi koresmárosnak. A másik (egy vén asszony) emlékezett, mikor az Istenben megboldogult Bogdán úr a hátán vitte a boltját vásárról vásárra. Igen szép, tartós gombokat és finom kendőket árult. Voltak, akik az új nemesi címerét nézték vagy a bandát hallgatták.

Én pedig szerettem volna, ha akad egy okos, de nagyon okos ember; az oda áll a koporsóhoz

ablakba gyűltek. Hja, a nagy temetés egyúttal látványosság is szokott lenni. A fáklyás, bandás temetés a ritkaságok közé tartozik. Sok pénzbe kerül.

A koporsót leeresztették a kriptába. Szép új kriptá volt, az öreg csináltatta, mikor még a két legidősebb gyermekét temette volt el.

Én bizony megsirattam az öregot. Megsiratam, mert szerettem és nagyon becsültem.

A temetés után következő harmadik vagy negyedik napon kaptam Banditól egy levelet. Igen szép levél volt, a fiú nem hiába tanult jól, gyönyörűen is tudott fogalmazni.

Megírta, hogy szeptemberben neki is Buda-

pestre kellene felmennie, hogy beiratkozzék az egyetemre. Rajongó szeretettel csüng a tudományon. Még sok ilyen szép mondás volt a levelében, de én azokra már nem emlékezem. Jött aztán a vejeje: apáék nem győzik a költséget s nagyon kérne engem, hogy én is felmenjek. Ott is kapnék alkalmazást. Ő aztán velem megférne egy kis szobában, ő is igyekeznék valamit szerezni és megélni, mert ő nem kényes stb.

Így szólott a levél.

Én aztán válaszoltam. Nem olyan cifra, változtatott szavakkal, mint Bandi. mert én ilyesmire nem értek. Azt írtam neki, hogy a Budapestre való menetelről még semmi bizonyosat nem írhatok. Attól függ, hogy a Bogdán-örökösök mit csinálnak az üzlettel. Ha tovább folytatják s engem kérnek, hogy tovább is megmaradjak, maradni fogok egy ideig az öreg Bogdán Gergely iránt való hálából; ha az üzletet eladják, akkor természetesen nekem is nyitva áll az út. A lakás miatt ne aggódjék. Minden hónapban gondoskodom arról, hogy az éjszakát ne kelljen az utcán töltenie.

Ez a levélváltás történt július közepén. Két hét múlva már arról beszéltek a többi segédek, hogy a «nagysága» — már t. i. Bogdán Gergelyné — el fogja adni az üzletet, ha vevőt kap rá, mert nem hajlandó a család ilyen bonyodalmas dolgokkal vesződni.

Annyi tény, hogy engem Bogdán Gergelyné a temetés után való napon szépen kért, hogy ezentúl fogadjak kosztot a vendéglőben — s húsz forinttal kárpótolt érte havonta. Arról egyelőre nem határozott, hogy a szobámból kiköltözzem. Minden jel arra mutatott, hogy a szekerem rúdja a Bogdán-házból kifelé áll.

XII.

A «Cseley és Faragó»-cég. Bandi pajtásai.

Augusztus 30-án haza mentem. Ezúttal nem látogatóba, hanem bizonytalan ideig tartó tartózkodásra. A Bogdán-örökösök eladták az üzletet. Budapestről jött egy merőben ismeretlen úr, valami Homoki Salamon nevű. Nyilván gazdag ember lehetett, mert a rémösszeget, melyet az üzletért kért Bogdán Gergelyné, azonnal kifizette.

Bogdán Gergelyné behivatott magához s így szólt:

— Kedves Szathmáry úr, megboldogult férjem a végrendeletében önökről is megemlékezett. Nagyon sajnálom, hogy további hasznos szolgálatait nem vehetjük igénybe. Az új tulajdonosnak különösen figyelmébe fogom ajánlani.

— Köszönöm, nagyságos asszonyom, de nem szándékozom tovább itt maradni. Budapestre megyek, ott keresek alkalmazást.

— Fogadja szívesen ezt az összeget. (Egy borítékot adott át nekem, amelyben, mint később láttam, 500 forint volt.) A bizonyítványt azonnal ki fogom állíttatni.

Megköszöntem a nagyságos asszonynak. A bizonyítványt zsebre vágtam s még aznap összecsomagoltam a holmijaimat.

Bogdán Gergelyné meghívott ebédre. Ez mindenesetre nagy kitüntetés volt. Annak tulajdonítottam, hogy a megboldogult igen nagy jóindulattal volt irántam. Az asztalnál Etelka mellé ültettek. Éppen úgy, mint azelőtt. Nagyon komolyan beszélgettünk, mintha a búcsú a lelkünkre vetette volna szomorú árnyékát. Az ebédnél nagy társaság volt együtt, reánk tehát nem sok ügyet vetettek.

— Szathmáry úr, úgy-e fog néha irni?

— Fogok irni, Etelka, úgy írok, mintha az én testvérem volna. És maga is írjon nekem, mint gyermekkori barátjának.

Igazán, bármily komolyak is voltunk, ebben a pereben nem valánk egyebek, mint gyermekek. Ha az ember szíve megtelik tiszta érzéssel, gyermekké lesz még akkor is, ha szürkül a feje.

Bogdáné is elég szívesek voltak irántam. Nem tekintettek segédnek, hanem vendégnek, e kettő között pedig a mi társadalmi felfogásaink szerint óriási különbség van.

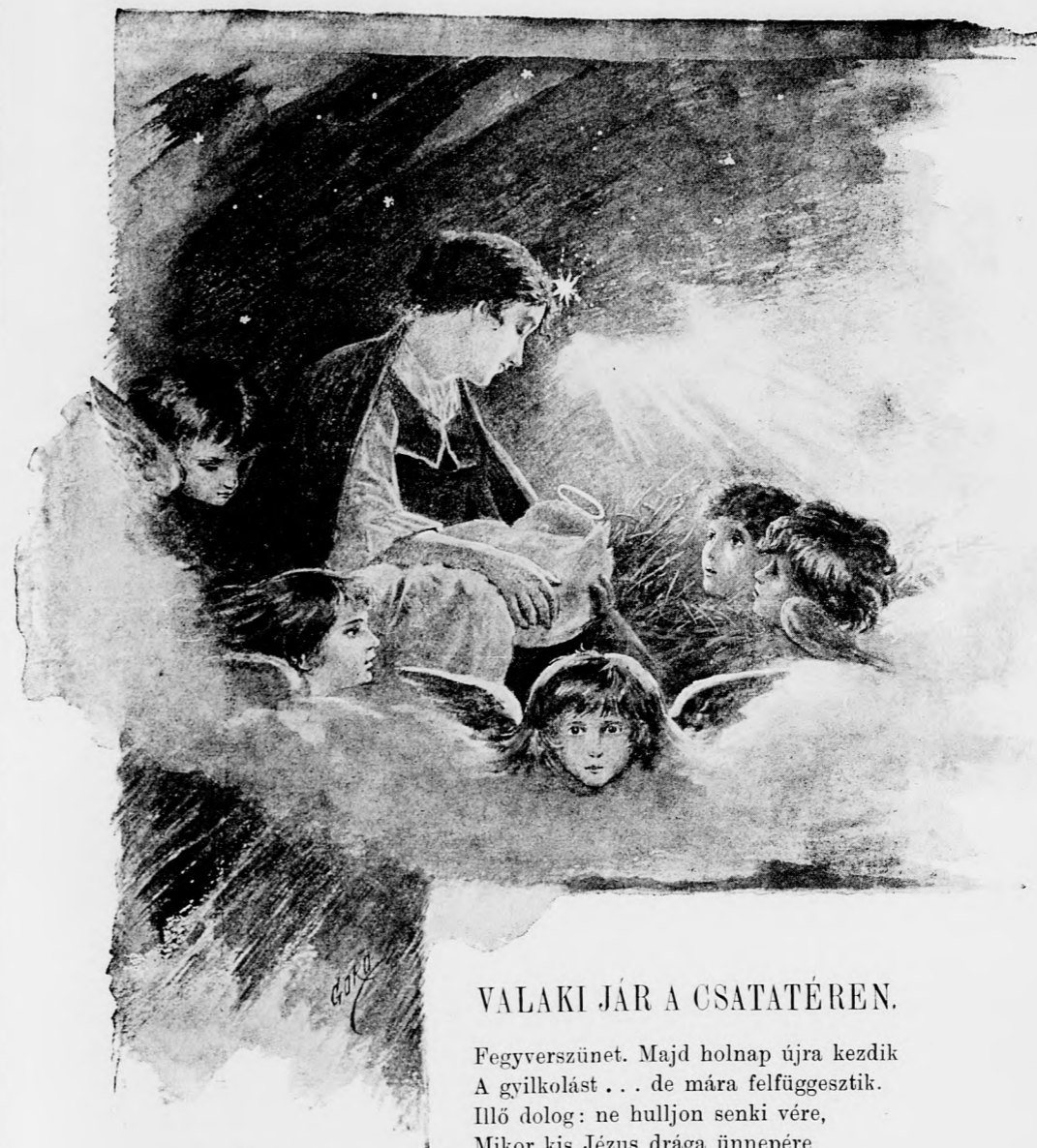
Délután öt órakor indultam el. Nehéz volt a szívem Kilenc esztendő sok idő, ennyit töltöttem a Bogdán-családnál. Sok emlék fűzött a bolthoz, raktárhoz, a tornáchoz, a tornác fáján levő virágokhoz. Etelka törülgette a szemét. Neki is fájt a mi elválásunk. Az öreg szakácsnéhez is be mentem.

— Bizony kedves, finom úr lett magából, Pista!

Együgyű szavak voltak, de én igazi értelműket kiéreztem.

A segédek egy része az üzletben maradt. Tőlük is nagy barátságban váltam el. Szilágyi a lelkemre kötötte, hogy tudassam őt, ha valami jó hely akadna Budapesten a számára.

Így indultam el az életbe vezető úton. A Bogdán-ház volt az én első stációm. Ha számot vetettem magammal s a Bogdán-házban töltött kilenc esztendő eredményével, azt kellett mondanom, hogy meg vagyok elégedve. (Folyt. köv.)

Góré Lajos rajza.

VALAKI JÁR A CSATATÉREN.

Fegyverszünet. Majd holnap újra kezdik
A gyilkolást . . . de mára felfüggesztik.
Illő dolog: ne hulljon senki vére,
Mikor kis Jézus drága ünnepére
Otthon kigyúlnak ama pici fák.
Ők sem pogányok . . . ők sem bestiák.
Ó nem! Hívó keresztény-emberek
Javából áll a két küzdő sereg.

Karácsony-est. Ma született az Úr.
Tüdőbe, májba egy hős kéz se szúr.
Ma nem röpül szét a tüzes golyó,
A csonttörő, a hús-marcangoló.
Nem bög az ágyú. Ódon bibliából
Imádkozik a keresztény-tábor.
Szurony-gulák közt, fegyverben fülig:
A szeretet szent ünnepét ülik.

Ó szép, dicső: véres mezők felett
E félnapos keresztény kegyelet!
Méltó azokhoz, akik egymást ölték
Kegyetlenül . . . és vágták és püfölték
Nyílt harcokon, alattomos lesen!
Jézus segíts! — Suttogják csöndesen.
Szemük lezárul révedezve . . . Csak
A tűz van ébren. Ők mind alszanak.

S akit hívtak: jön! Ott lépdél magában
A hallgatag, bűbajos éjszakában.
Jár a sorok közt . . . És kegyelmes karja
Szegény fázókat lágyan betakarja . . .
Vigasztaló szép álmot ad nekik.
Akit szeret, azt látja mindenik.
Soká néz rájuk. Aztán szava kél.
Mint balzsamos, halk, naplementi szél:

«Báránycák, kik közt a halál arat,
Pásztortok eljött s köztetek marad.
Karácsonyfául az egész eget
Meggyújtom én! Mint apró méceket
Tűzöm fel rá tömérdek csillagom!
Ó báránycák, akik mentek vakon
A mézárászokra — szívem a tiétek!
Hiszen tudom: nem terhel semmi vétek.

Rátok haragszom bíbor-bársonyos
Képmutatók! Ti gyöngéd és gonosz
Szenteskédők, akik kegyes pofával
Kacérkodtok ma a karácsonyfával . . .
Aki meleg, szép, tündöklő teremben
Ma engem vártok teljes kényelemben
S Jézus nevét buzgón dicséri szátok,
Mig sárban fetreng sok száz katonátok!

A Megváltó úr! . . . Ah keservesebben
Nem sírhatott a Getsemane-kertben,
Mikor először roskadt le a válla
S átsajdult keblén kín-terhes halála . . .
Mikor elbűcsüszvén csillagoktól, fáktól,
Tavaszi éjben édes ifjúságtól:
Atyjára vádló pillantást vetett
S megbánta, hogy világra született!

Ábrányi Emil.

CSILLAGHULLÁS.

«Valakinek a lelke az égbe repült», mondja a nép, ha a derült, csillagos estéken egy-egy fénylő pontot lát, mely hirtelen villan fel, s az éj homályában világító nyomot hagyva maga után, hajtja át a csillagok ezreitől tündöklő égboltot. A természeti tünemények s hit költői egyesítése ez, az egyszerű s szűk határok között mozgó gondolatvilág által. Nézzük azonban más szempontból e dolgokat s vizsgáljuk meg, hogy tulajdonképpen honnan is erednek e hulló csillagok és miből állanak?

Bolygórendszerünk nemesak e földünkön minden lét forrásának tekintett Naptól s a körötte

Kastélyotokban Jézus mit keres?
Azt mondtam én: «ölj?» Azt mondtam: «szeress!»
A milliós állandó hadsereg,
A nagy kaszárnyák, drága fegyverek,
A rangosztályok, a válaszfalak,
A sok bús, züllött, megvetett alak,
Aki futkosnak tétován gyalázat
S inség között: ez a keresztény század?

Mért tesztetk csúffá? Mért imádtok engem?
Én nagyravágyást nem hordtam szívemben!
Ti minden sértést vérrel megtoroltok, —
De én . . . én türtem! S akkor voltam boldog,
Ha meg tudtam bocsátni ellenemnek!
Lázár, a koldus, kedves volt szememnek!
Nem voltam büszke, sőt egész valóm
Szelidség volt . . . jóság és irgalom.

Nem vívtam párbajt! Köpjétek hát szembe,
Állítsatok bálványokat helyembe,
És írjátok fel hős hetvenkedők,
Írjátok rájuk: Gög . . . gög, buta gög!
Szűnjön meg végre a hazug beszéd!
Keresztemet zúzzátok szertesztét,
Vagy én leszek majd, aki porba vágom!
Mert nincs keresztény állam a világon!»

keringő bolygókból és aszteroidákból (vagyis, kicsiny, szabad szemmel nem látható bolygók) áll, hanem azok, a földünkhöz mérten végtelenül apró világtestecskék is ide tartoznak, a melyek az egyes bolygók közötti hatalmas térséget megszámlálhatatlan sokaságukkal kitölteni látszanak. Természetes, hogy földünk napköri útjában ugyancsak számos ily apró testecskével találkozunk, amelyek vonzása körébe jutván, nagy sebességgel hullanak alá: földünk felszínét azonban kevés éri el, mert a levegővel való súrlódás folytán keletkezett nagy meleg miatt már igen nagy magasságban elégnék. A nagyobbak, melyek nem ritkán világos nappal is láthatók, *tűzgolyók* néven ismeretesek. Ezek közül olykor egyesek heves

JANTYIK MÁTYÁS: BETLEHEMSEKEN.

durranást hallatva szétrobbannak s alkatrészeiket szertehányják, mintegy üzenetet vive a földön lakozó s csodálkozó emberiségnek. Üzenetet abból a mienkétől merőben különböző világból, melynek csak léteéről van tudomásunk, de lényegét illetőleg a tapogatózás és halvány sejtés határainál tovább még alig jutottunk.

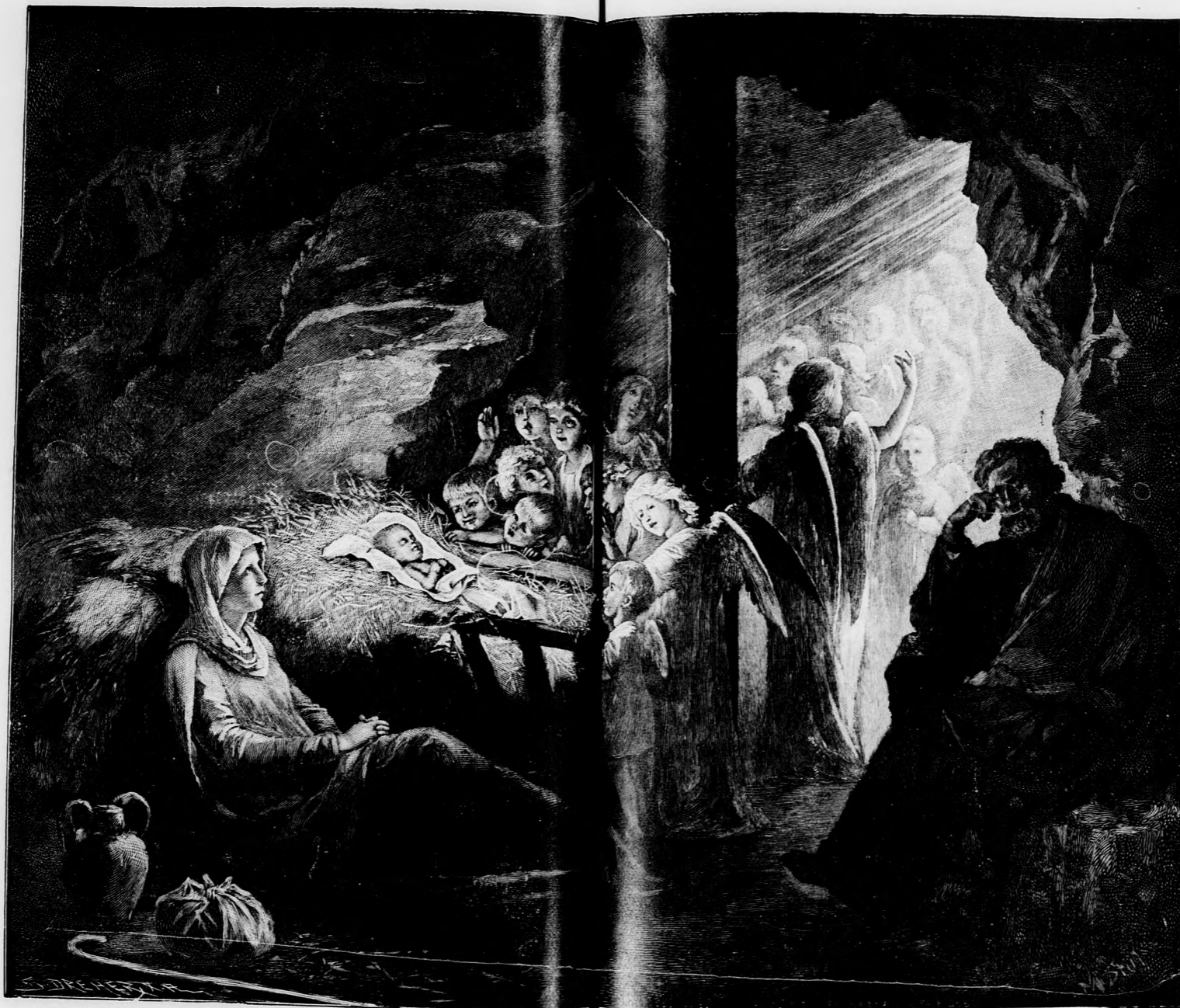
A hullócsillagokat, vagy *meteorokat* éppen úgy, mint az állókat, látszó nagyságuk és fényük szerint különböző osztályokba sorozzuk. Némelyek szabad szemmel alig látható gyenge fénypont gyanánt, egyesek pedig a *Vénuséhoz* (jelenleg hajnalszillag) hasonló erős fényvel tűnnek föl az ég sötétjében. Észlelték azonban már nem egyszer olyant is, melynek világító ereje akkora volt, hogy a földi tárgyak, melyek felett átvonult, gyönyörűen megvilágítottak. Haladásuk közben fényüket s színüket gyakran változtatják s míg eleinte alig láthatók, utóbb oly ragyogó fényességűvé válnak, hogy az alacsonyabb rendű, tehát halványabb fényű s kisebb álló csillagok a fényárban egészen eltűnnek. Az ilyenek rendszeren hosszabb fényesikot, *csóvát* hagynak maguk után, s a kék, sárga és piros színek különböző árnyalataiban pompáznak.

A földön található meteor-maradványok, a *meteoritek* tömege igen változó.

A legnagyobbak egyike, a La Platában, Santiagó közelében lezuhant, 15,000 kgnyi volt. Kisebb meteor-tömegek hullanak az úgynevezett kő és porsókben s ilyen eredetűek valószínűleg a vörös hó, a vörös- vagy véreső és az iszaposó is. Anyaguk vas, nikkal, kovásv és mész. Érdekesekek különösen a vastartalmuak, melyekben a vas a természetben egyáltalán található legtisztább állapotban fordul elő.

A meteoroknak a világterben való eloszlására. csakis a meteorjelenségekből következtethetünk.

E következtetéseknel különösen két dolgot kell tekintetbe vennünk: gyakoriságukat és irányukat. A legtöbb hullócsillag hajnalban észlelhető, mivel földünk ama része, hol hajnal uralkodik, abban az irányban van, melyben földünk a Nap körül kering. Tehát találkozik a hullócsillagok-

A MEGVÁLTÁS SZÜLETÉSE

Perseus nevű csillagképből jönnének, vagy az utóbbiak pedig onnan, mert a *Biela* nevű üstökös maradványai, mely üstököst néhány évtizeddel ezelőtt, úgyszólván a csillagászok szemeláttára rombolta szét földünk az ő hatalmas tömegével.

A csillagászat számos feladata közé tartozik e meteor-rajok megfigyelése s különböző sajátásaik pontos feljegyzése, mert ily módon juthatunk el ismét egy olyan adathoz, mely mélyebb betekintést enged a nagy Mindenség eddig még kevésbé ismert műhelyébe, hol a természet a teremtés ciklopszi munkáját végezi.

Massány Ernő.

KÉPEINKHEZ.

A képzőművészet három szép alkotását mutatjuk be mai számunkban olvasóinknak. Az első festmény, a másik kettő szobormű.

A festmény *Jantyk Mátyás* alkotása, a korán elhunyt, jeles művészé, ki a magyar népeletet a maga jellemző vonásaival oly művészi, szépen tudta elénk állítani. E művében is egy népszokást mutat be: a betlehem-jarást. Az egész család együtt van s ekkor jönnek a betlehemesek. Ép énekelnek s a család figyelemmel hallgatja őket. E jelenetet vetette vászonra a művész.

A másik alkotás *Ligeti Miklós* Anonymus szobra. A szobrot a legregibb magyar történetíró emlékének szánták s azon tíz szobor közül való, melyet a király a nemzetnek ajándékozott. Az elmélyedés, a gondolkodás kifejezését mutatja az alak. Egy ismeretlen arcához azon-

ban a művész nem találhatott vonásokat s a sejtelmes homályt, mely a Névtelent körül veszi, egyénivé nem akarta tenni.

Ezt a homályt borította az arca, melynek a felhúzott szerzetesi csuklya miatt csak alsó része, az álla látszik. Az új gazdasági múzeum udvará-

kal. Az év egyes szakaiban is, az átlagnál jóval több észlelhető, mint például augusztus első harmadában, az u. n. *Perseidák*, melyeket a nép Szt.-Lőrinc könnyeinek nevez, s novemberben a *Bielidák*. Nevüket e meteor-rajok onnan kapták, hogy pl. az elsők úgy tűnnek föl, mintha a

nak fái veszik körül a szobrot megfelelő összhangban.

A kőpad alsó lépcsőjére latinul — a «Gesta Romanorum» nyelvén — vésték be a magyarzó feliratot: Anonymus — Gloriosissimi Belae regis notarius». (A legdícsőségesebb Béla király jegyzője.)

A szobrot november 8-án leplezték le.

A harmadik szobor Szamorovszky Ödön műve, ki az 1848-iki márciusi ifjúság egyik vezéralakjának, Vasváry Pálnak vonásait örököltette meg.

AZ ANTILLÁK VILÁGA. 12

Regény. Irta Verne Gyula. Fordította Zsigány Árpád.

Eltelven a kiszabott három nap, az utasok nehéz szívvel, de pontosan megjelentek a hajón, hol már minden kész volt az indulásra. Patterson úr még egyszer megköszönte mindnyájuk nevében a szíves vendéglátást Harboe Krisztián úrnak, s az *Alert* július 28-ikán este fölszedte vasmacskáit.

A hajó legközelebbi állomása a 60 mérföldnyire fekvő Sainte-Croix szigetcské volt, ahova 36 óra alatt értek el.

Ez a sziget valamikor veszedelmes kalóztanya és véres küzdelmek színhelye volt. Az angol banditáktól 1760-ban a spanyolok foglalták el, de ezeket meg a franciák űzték el onnan, akik 750,000 frankért eladták a dánoknak.

Az utasok csak fél napig időztek a szigeten. Ennyi éppen elég volt, hogy nagyjából megnézhessék, mert minden nevezetessége a cukornádtermelés. A sziget háromnegyedrésszében ezt termelik, s a föld olyan termékeny, hogy hektáronként 16 métermáza tiszta nádcukrot ad.

XV.

Saint-Martin és Szent-Bertalan szigetek.

Az *Alert* augusztus 1-én indult el Christians-toed kikötőjéből legközelebbi állomása, Saint-Martin felé, mely kétszáz mérföldnyire fekszik tőle. Ezt a távolságot, ha a szél kedvező, huszonnégy óra alatt megfuthatta volna az *Alert*; de mivel a szél szemben fújt, s a Mexicói-öböl áramlata is a part felé sodorta a hajót, az út majdnem háromszor annyi ideig tartott.

Meghosszabbította az utat még az is, hogy Harry Markel, valahányszor vitorlást vagy gőzöst talált útjában. — pedig ezen a vidéken elég gyakoriak a hajók — mindig kitért előlük és messzire elkerülte őket, nehogy esetleg oly hajóval találkozzék, amelynek kapitánya ismerte a meggyilkolt Paxtont.

Igy aztán csak augusztus 3-ikán, késő este pillantották meg Saint-Martin partjait.

Ez a sziget fele részben a hollandusok, fele részben a franciák birtoka, éjszaknyugati csücsa

előtt pedig van még egy kis sziget: Anguilla, a mely már angol birtok. A két szigetet keskeny, alig 25—30 méter mély csatorna választja el, s mivel e csatorna feneké korall-képződés, a mely egyre emelkedik, nagyon valószínű, hogy a két szigetből nemsokára egy lesz, s akkor három nemzet osztozik rajta: a francia, a hollandus, meg az angol.

Philsburg, a sziget hollandi részének fővárosa, ahol az *Alert* horgonyt vetett, tágas és kényelmes öbölben fekszik. A hajó csak azért kötött ki itten, mert Leuwen Albertus ebben a városban született, de már semmiféle rokona se volt ottan.

Miután megnézték Philsburg szalínait — ahol tengeri söt főznek és szétnézték a város környékén is, amelynek nem sok az érdekessége. — Tony Renault és Clodion Lajos, jó franciákhoz illően azt követelték, hogy nézzék meg a francia részt is, és kössenek ki Marigot kikötőben is.

Patterson úr, méltányolva e hazafias érzelmeiket, szöszölőjük lett Harry Markel előtt, aki, nem szívesen ugyan, de mégis beleegyezett a két francia ifjú kívánságába.

Igy hát az *Alert* augusztus 5-ikén a révkalauz vezetése mellett bevitorlázott Marigot kikötőjébe, amely sokkal élénkebb és nagyobb forgalmú város, mint Philsburg, és Saint-Martin legelső kereskedelmi piaca.

A kikötőben már várta őket Guillon úr, a város egyik legtehetősebb kereskedője, s mindjárt meg is hívta őket ebédre, természetesen a kapitányt se feledve ki.

De Harry Markel ezúttal is ridegen visszautasította a meghívást, ami Guillon urat is épp oly kellemetlenül lepte meg, mint Harboe Krisztiánt. De aztán ő se törődött vele, hanem összeszedvén vendégeit, kivitte őket a parton levő házába.

Otthon, beszélgetés közben, elmondta Patterson úrnak, hogy éppen tegnap indult a kikötőből az angol *Fire-Fly* brigg, melynek kapitánya nagyon jól ismerte Paxton kapitányt, és sok szöszöt mondott róla. A többek közt azt is, hogy Paxton kapitány nagyon barátságos ember, szereti a társaságot, fölötté előzékeny és udvarias.

— Mind oly tulajdonságok, — fejezte be Guillon úr a fejét csóválva, — amelyeknek nyomát se vettem észre az *Alert* kapitányában. . . . De mindegy, — tette hozzá aztán, — mrs Seymour Kethlen bizonyára tudta, hogy mit cselekszik, mikor Paxton kapitányra bízta az expedíciót.

Képzeltetjük, mennyire meghökken Harry Markel, midőn Patterson úr hazajöve a lakomáról, elmondta neki ezt a «kellemes újságot.» Szerencsére a *Fire-Fly* már messzire járt a várostól Bristol felé, s nem kellett félni, — legálább egyelőre. De, ha csak egy nappal később indul el, Harry Markelnek és egész bandájának vége van, mert kiderül, hogy Paxton kapitány nem ő.

— Utóbb is a nyakunkat szegjük, Harry! — mondta John Carpenter, mikor meghallotta az esetet.

— Én még most is azt mondom, hogy legjobb lenne, ha végeznénk ezekkel a tejfölső szájuakkal s mennénk a magunk útján! — toldotta a szót Corty.

De Harry Markel hallani se akart erről, s az *Alert* másnap hajnalban elindult Marigotból, egyenesen Szent-Bertalan szigete felé.

A tenger kissé erősebben hullámzott, de az ifjak már föl se vették, sőt Patterson úr se igen érezte a tengerjárást. A fiúk különben lassanként igazi matrózok lettek: — Tony Renault és Magnus Anders fölváltva kormányozták, a többiek pedig a vitorlafordításoknál segítettek a legénységnek, és úgy húzták a kötelet, hogy öröm volt nézni.

Este öt óra felé egy gőzös tűnt föl mögöttük s oly gyorsan közeledett, hogy fél óra múlva bizonyára utóléri őket. Ekkor, Harry Markel intésére, Corty állt oda a kormányhoz és lassan kitérítette irányából a hajót, csak hogy ne találkozzanak a gőzössel.

A gőzös, megismerték a lobogójáról, francia hadihajó volt. Clodion Lajos és Tony Renault ugyan szereték volna köszönteni a lobogóval, de mivel Corty úgy elkörmányozta tőle a hajót, hogy több volt a távolság köztük egy mérföldnél, nem volt szükség a lobogó fölhúzására.

— Szerencsés utat! — dörögte John Corty, mikor a hadihajó elhagyta őket. — Akkor lássalak, mikor a hátam közepét!

Szent-Bertalan szigete a svédek egyetlen gyarmata az Antillákon; már több gazdát cserélt. 1648 től 1784-ig a franciáké volt, akik ekkor átengedték a svédeknek. A fővárosa Gustavia, csekély jelentőségű kereskedő város: itt született ezelőtt tizenkilenc esztendővel Anders Magnus, de már négy éves korában Göteborgba költözött szüleivel.

Mikor a nap leszállt, még nem lehetett látni a szigetet: de mivel már csak húsz mérföldnyire voltak tőle, nagyon valószínű volt, hogy még hajnal előtt odaérnek.

Magnus Anders akart az első lenni, aki meglátja a földet, s ezért már virradás előtt fölmászott az árbékosárba s onnan leste, vizsgálta a szemhatárt. . . . S csakugyan ő is látta meg először, hat óra tájban, azt a háromszáz méter magas mészkő-sziklát, mely sziget belsejében emelkedik.

— Föld! . . . Föld! — kiáltotta ujjongva. Az *Alert* azonnal nyugotnak fordult és egyenesen a Carénaga kikötő felé tartott. Valamivel

hét óra után már alig voltak egy mérföldnyire a kikötő éjszakai csücsától, ahol magas árbóca szökták fölhúzni a hivatalos svéd lobogót.

— Minden reggel fölhúzzák a lobogót, — magyarázta Tony Renault, — s ilyenkor egy ágyut sütnék el.

— Csak azt csodálom, hogy még föl nem húzták, — mondta Anders Magnus. — Rendesen napköltekor húzzák föl a lobogót, most pedig már jó három órája fönt jár a nap az égen.

. . . ELMESÉLTE EDDIGI UTÁZÁSUK TÖRTÉNETÉT.

Ez az észrevétel helyes volt, s minden esetre el lehetett tünődni azon, hogy miért késtek ezzel a hivatalos ceremóniával?

De az ifjak figyelmét csakhamar lekötötte az, hogy a kikötőben megpillantották azt a francia hadihajót, amelyvel tegnap este a tengeren találkoztak. . . . Mit kereshet ez itt? . . . Tony Renault és Clodion Lajos megőrültek neki: de annál jobban boszankodott rajta Harry Markel. — Hát mindig utamban járnak ezek a hadihajók? — dörögte magában káromkodva.

E pillanatban eldőrdült az ágyu, s a lobogó

felszökött az árbóca... De nem a svéd lobogó volt!

— Francia zászló! — kiáltott föl Tony Renault meglepetve.

— Francia? ... — csodálkoztak a többiek.
— Valjon nem tévedt-e el Paxton kapitány? — kérdezte Hinsdale Roger. — Hátha nem is Szent-Bertalan ez, hanem Guadeloupe vagy Martinique? ...

Nem, Harry Markel nem tévedt el; egyszerűen csak az történt, hogy Svédország eladta a szigetet Franciaországnak 270 ezer frankért, s az a francia hadigőzös most vette birtokba a szigetet.

Szegény Anders Magnus egészen oda volt az első pillanatban, hogy a szülőföldjén idegen lett... De aztán, közel hajolván Clodion Lajoshoz, halkán ezt súgta neki:

— Ha már így történt, mégis jobb, hogy a franciák s nem a németek, vagy angolok kezére került!

MÁSODIK RÉSZ.

I.

Antigua.

A sziget, ahová most indult az *Alert*, 1632-ben került az angolok birtokába. Mivel kevés folyó- és forrásvíz volt rajta, az élelmes angoloknak az volt az első dolguk, hogy nagy és mély ciszternákat építettek, amelyekben meggyűjthették az esővizet. E ciszternák segítségével bőven öntözheték a termékeny talajt, mely nemsokára egyik legszebb virágos kertje lett az Antilláknak.

Történt azonban, hogy 1668-ban Anglia háborúba keveredett Franciaországgal. A francia flotta, mely Martinique szigete mellett horgonyzott, megtámadta és elfoglalta Antiguát, földülta az ültetvényeket, elhurcolta a néger rabszolgákat gazdáikkal együtt, s a sziget egy álló esztendeig oly pusztaság és lakatlan volt, mintha fehér ember sohase járt volna rajta.

Egy barbadosi gazdag birtokos, Codington ezredes, meg akarta menteni hazájának a pusztuló gyarmatot, s egész házanépével átköltözött Antiguára, sőt új gyarmatosokat is hívott oda. Az angol kormány, méltányolván ezt a buzgalmat és igyekvést, kinevezte az ezredest az összes antillai angol birtokok főkormányzójává, s minden telhető módon hozzájárult a gyarmatok fölvirágoztatásához.

Igy aztán Antigua lassanként ismét egyik legbecsesebb gyöngye lett az angol koronának és Hubert Perkins, aki ott született, valóban büszke lehetett a hazájára.

Antigua csak 70—80 tengeri mérföldnyire van Szent-Bertalan szigetétől. Rendes körülmények közt az *Alert* fél nap alatt odaérhetett volna, de ebben az évszakban, midőn az úgyszólván állandó szelesöndet csak néha-néha váltja föl a rövid ideig tartó szellő, a vitorlás csak igen lassan ment előre. Elhaladt Szent-Kristóf szigete mellett,

melynek birtokát az 1713-iki utrechti béke biztosította Angliának, s a fővárosa, Saint-Kitts, igen nevezetes kikötőhely, több mint harmincezer lakossal.

Április 12-én délelőtt az *Alert* végre horgonyvetett Antigua kitűnő kikötőjében, melynek partján félkör-alakban s lépcsőzetesen, mint az amfiteátrum, fekszik Saint-John, a főváros.

Alig húzta be az *Alert* a vitorláit, máris egy csónak indult el a partról s egyenest a három-árbócosnak tartott. Harry Markel és cinkosai ismét aggódva lesték a közelgő csónakot... Vajjon nem veszedelmet hoz-e?... Vajjon nem tudódott-e ki az a rémes gyilkosság, melynek árán a hajót elfoglalták?... S vajjon az angol rendőrség nincs-e már a nyomukban, hogy lesújtson rájuk gazságaikért?...

Ezúttal azonban hamar megnyugodhattak. A csónakban Perkins Hubert hozzátartozói jöttek. Apja, anyja és két kis huga már nem bírták megvárni, míg a hajó leereszti csónakját és partra szállítja az utasait: több óra óta lesték-várták már a hajót, s mihelyt az *Alert* horgonyt vetett, azonnal siettek a rég nem látott Hubert öléjére.

Betelven a viszontlátás örömeivel, a boldog Hubert összes útítársait bemutatta szüleinek. Természetesen Patterson Horatio úron kezdte, aki mindjárt nagyon megtetszett Perkins úrnak. Mikor Harry Markelre került a sor, a kapitány kimért udvariassággal hajtotta meg magát s mindjárt aztán elment onnan, azzal az ürügyel, hogy dolga van.

— Meddig maradnak Antiguában? — kérdezte Perkins úr az érdemes mentortól.

— Ó, csak négy napig. — felelte Patterson úr. — Ki van szabva minden percünk, és sehol sem időzhetünk tovább, mint a programmunk megállapítja.

— Ez nagyon rövid idő, — csóválta a fejét Perkins úr.

— *Ars longa, vitaberis!* — vágta ki Patterson úr, a nem éppen találó idézetet.

— Akármeddig maradnak is itt, — szólt most közbe Perkins asszony, — addig, amíg itt vannak, a mi vendégeink lesznek.

Megegyeztek abban, hogy a fiúk hazajárnak aludni a hajóra, nappal pedig állandóan kint lesznek a kikötőben, vagy Perkins úr házában, vagy pedig kirándulásokra mennek a szigeten. Perkins úr meghívta a kapitányt is, de Harry Markel, a kötelességeivel mentegetőzve, udvariasan visszautasította a meghívást.

A kitűnő ebédet fölséges étvágygal és még fölségesebb jókedvvel ették végig a fiúk. Még Patterson úrnak is jókedve kerekedett, kivált ebéd után, mikor az árnyas verandán pihenve, elmesélte eddigi utazásuk történetét. A maga nyavalyáját természetesen elhallgatta, sőt nem átalotta azt mondani, hogy a tengeri betegséget „*alig*” érezte, mire a pajkos fiúk vihogva lökdösték egymást.

(Folyt. köv.)

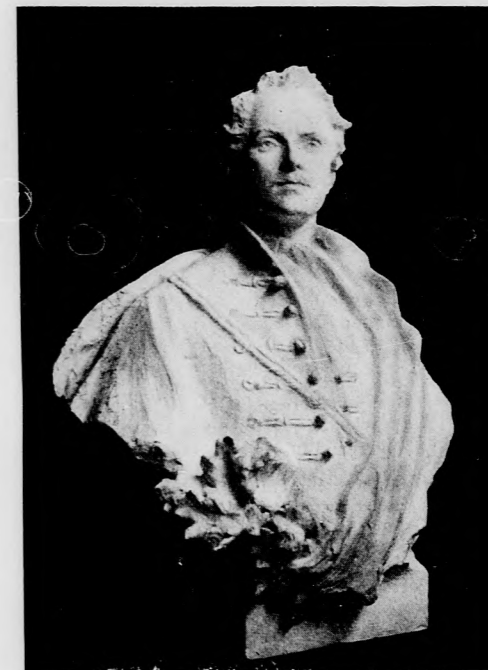
Az általános műveltségről.

Jónak látom néhány megjegyzést tenni az u. n. *hivatásszerű olvasmányokra*, amennyiben ellenében vannak a művelődést előmozdító olvasmányokkal. Szerteiben nagy az ifjúságban a természetes hajlandóság arra, hogy fölötte korán hozzáfog a hivatásszerű tanulmányokhoz, melyeket a németek kenyérkereső olvasmányoknak neveznek. Kétségtelenül nagy hibát követnek el az ifjak, ha igen korán lépnek erre az útra: a szakbeli emberek tapasztalata és a szaktudomány haladása kézzel foghatóan megbizonyították ennek az igazságát. Mert egy kis meggondolás könnyen rávezeti az értelmes embert, hogy sok ismeret, melyet ma fölösleges cafrangnak tart, talán alkalmatlan nyűgnek, holnap a legbecsesebb segédeszköz, a leghasznavehetőbb szerszám lesz jövődöbeli foglalkozására nézve. Éppen a nyelvekkel áll így a dolog: első tekintetre akadálynak tetszenek a nyelvek az előtt, aki csak a dolgok valóságába kapaszkodik; de szükséges voltuk mindjobban szembeötlik, mennél jobban gyarapodnak az ismeretek terjedelemben és mélységben. Ha a nyelvek hasznát sokszor nagyobbak tartották a kellenél, ennek abban volt az oka, hogy a nyelveket olybá vették, mintha önmagokban volna a céljok. Azonban mint szerszámoknak az ügyes kézben igenis nagy a becsök.

Többet mondok: a merőben szakbeli ember mindig korlátolt szellemű lesz; sőt, mi rosszabb, bizonyos értelemben mesterséges ember, fura teremtménye a szakbeliségnek, aki előtt zárva marad a természet szent igazsága és az emberekkel való érintkezés üdvös hatása egyaránt. A legügyesebb, de merőben szakember egy nagy semmi a társadalomban; emberi volta elvész szakbeli ügyességében. Ha bőrkereskedő, csak bőrről tud beszélni; ha tudományos ember, megérzik rajta a könyvek dohos szaga, mint a megrögzött pipáson a dohány szaga. Az ifjú tehát ne essék neki mohón időnap előtt a kenyérkereső tanulmányoknak, szedje össze minden erejét, hogy elkerülje a nöttön növekedő hatását annak, amit közönségesen korlátolt szellemnek hívnak. Úgyis hamarjában megéri majd a szakfoglalkozás szűk-körűségét. Hadd lebegtesse hát teljes erővel szárnyait a szabad és tiszta légkörben, míg módjában van.

De ha erőnek erejével kenyérkereső tanulmányokhoz akarsz látni, ha elméd nem fogékony az általános műveltség iránt, tudd meg, hogy az

effajta tanulmányok közt egyetlen egy sincs, bármily tökéletes legyen is, mely megtaníthatná az embert foglalkozása egészére: a legtökéletesebb szakképzés sem veszi kellőképp számba saját hivatásának legérdekesebb és legfontosabb részét, azt a részt t. i., melyben a szakképzettség érinti az emberi ismeretek s rokonszenvek általánosságát. A jog egyebek közt csattanós példát szolgáltat erre az igazságra; semmi sem gépiesebb, mesterségesebb s ellentétesebb az emberiség közérzületével, mint a *jogtudomány* számos ága-bogában, és mégis a jogtudomány küzd az első

VASVÁRY PÁL MELLSZOBRA. — Szamovolszky Ödön.

sorban az emberi jogok és szabadságok nagy színterén: a jogtudomány szabályozza azokat a nagy kérdéseket, melyekben többet ér, ha a jogtudós emberséges ember, mintha a kis ujjában van az összes jogtudomány. Szintúgy az *orvos-tudománynak* is épp oly jól kell ismernie a lélek erkölcsi természetét és titkait, mint tudnia az orvosszerek ügyes keverését és a betegség biztos megállapítását. A tapasztalat mindig amellett szól, hogy az olyan ember, aki tanulása ideje alatt általánosságra törekedett, eleinte látszólag nem áll erős lábon, de rövid idő múlva mégis leveri saját szakkörében azt, aki merőben szakemberré képezte magát; mert emez, akinek ren-

des tanulmánytere nagyon korlátozott, nem ismeri azokat az elveket, melyekre mestersége támaszkodik, sem ennek a mesterségnek az általános érdekekkel és az emberiség általános szellemével való viszonyait.

A merőben szaktanulmányok csábító ereje ellen a legjobb ovószerek a társaság üdvös hatásai, utazások, a nagy írókkal, különösen pedig azokkal a költőkkel és történétírókkal való foglalkozás, akiknek tiszta, emberies gondolatai «felfrissítik a világ véret», és nagyobbítják a rokonszellemeik körét.

John Stuart Blackie.

Fordította

Kovács S. János dr.

AZ ISKOLA VILÁGÁBÓL.

A budapesti kegyesrendi főgimnázium ifjúsága sikerült Rákóczi-ünnepet tartott. Ez alkalommal Endrődi Bélának egy csinos, hazafias költeményét szavalták el. E költeményt alább közöljük:

Rákóczi.

Mint kitombolt zivatar utolsó
Villámlása tartott táj felett:
Távol multak borongó sötétjén
Úgy villog föl büszke szellemed.
Bevilágít köröttünk az éjbe,
Sugarával mindent fénybe von...
Üdv neked, te tündöklő jelenség,
Égből földre szálló hatalom!

O, Rákóczi! mennyi fényes álom
Zsong nevednek minden betűjén:
Boldogabb hit, édesebb valóság,
Tisztább, áldóbb, biztatóbb remény.
Könyünk, gyászunk: diadalra fordult,
Hogy kibontád lobogóidat,
S tárogatód harsogása mellett
Merre jártál: győzelem fakadt.

Hősi kardod megvillant a légben
És szívünkbe vad tűz költözött...
Rajta kuruc! harsant a vezényszó.
Csattogó vész, szűz halál között
Ott rohantak szilajon, merészen
Katonáid minden vészen át...
És mögötted küllángolt az égbolt,
Mint ha dicsfényt ontott volna rád.

Regebeli csodaszép vitézség,
Mért kellett úgy elsötétlened?
Rongyra tépték szabadság zászlódat
A majthényi rónaság felett.
S reád borult Rodostó magánya,
Idegen föld éje hullt föled,
Beárnyalva, feketébe vonva,
Csüggedt lelked végső derűjét.

Lábaidnál harsogott a tenger...
Egykor néped harci zaja tán? —
Partra verve tört reményid roncsát
Annyi fény és annyi gyász után.
De, amelyért küzdöttél: az eszme,
Nem veszett el s nem vész el soha,
Él szívünkben, él az mindörökké
S úgy lángol, mint egykor lángola.

Ránk zúdulhat az idők viharja,
Borújával elfödhet az ég:
Csak a te nagy, halhatatlan lelked
Thlessen és szárnyaljon felénk.
Azt a zászlót, mi kihullt kezedből
Felragadják egykor még a jók,
S diadalról diadalra hordva
Büszkén lobogtatják — milliók!

Önképzőkori tudósítások. A budapesti V. ker. főgimnázium «Deák Ferenc-önképzőkör»-e folyó hó 13-án tartott gyűlést a következő műsorról: Felolvastott Stark Kornél VIII. o. t., szavaltak: Papp Tihamér és Soproni István VIII. o. tanulók és Fehérvári Jenő VII. o. t., felolvastott még Bartos Kálmán VIII. o. t. — *A kolozsvári ev. ref. kollégium ifjúsága* f. évi december 12-én Rákóczi-ünnepélyt rendezett, melynek tiszta jövedelmét — mintegy 160 koronát — az ifjúság Rákóczi hamvainak hazaszállítására gyűjtött összeghez csatolja. Több zene- és énekszám mellett az ünnepély kiemelkedőbb pontjai a következők voltak: Kovács András VIII. o. t. értekezése a kuruc-költészetéről; «Rákóczi üzenete», szavaltta Zékely Lajos VII. o. t. «Rodostói árnyak», szavaltta Bogdán János VI. o. t. Quartett «Cinka Panna», előadták Nagy Lajos és Szathmáry István VII. o. tanulók, Kiss Béla VI. o. t. és Papp Károly VII. o. t. Az ünnepély méltó befejezése volt az «Oeszkai brigadéros» egy pár jelenetének az előadása. — *A zentai községi főgimnázium «Kossuth-önképzőkör»-e* december hó 6-án gyűlést tartott, melyen szavaltak: Kerepesi Vince, Csernak Dezső V. o. t., monológot Boros Géza VII. o. t. adott elő. Bíraltak: Tolmácsi Marci VIII. o. t. és Stein József VII. o. t. Szavalt még Szőke Dezső VII. o. t. — *A nagykanizsai főgimnáziumi* gyakorló iskola hetedik ülésének tárgysorozata a következő volt: Ellenbírálta «Petőfi költészetének fejtegetéséről», Neu H. VIII. o. t. «Jellemek a Falu Rosszából», Spitzer L. VII. o. t. «Bírálata», írta s felolvasta Fehér K. VII. o. t. — *A szabadkai községi főgimnázium* önképzőköre 1903 december 20-án ülést tartott, melynek tárgysorozata a következő volt: 1. A fényképezésről, felolvasás, tartotta Fábrián János. 2. Költemény bírálata, írta és felolvasta Freund József. (Szerzője Iványi Lajos.) — *A jászberényi m. kir. áll. főgimnázium* ifjúsága f. évi december hó 20-án II. Rákóczi Ferenc emlékeztető ünnepélyt rendezett a következő műsorról: Barta Kálmán tanár-elnök üdvözlő beszéde után Vas János VIII. o. t., ifjúsági elnök megnyitó beszédet tartott, majd az ifjúsági énekkar elénekelt Rákóczi kesergőjét és Csinom Palkót. Ezután Bradács Gyula VIII. o. t. Barla Béla IV. o. t. zongorakísérete mellett elszavalt a «Tárogató-hangok» c. melodramát. Csoma Kálmán VIII. o. t. alkalmi felolvasást tartott, Spitzer Géza VII. o. t. szavalt. Végül az ifjúsági zenekar előadta az «Oeskay brigadéros»-ból a szerenádöt és «Katonáéneke» c. kuruc dalt. — *A zombori felső ker. iskola «Széchenyi önképzőkör»-e* december 20-án tartotta meg Rákóczi-ünnepélyt a következő műsorról: Ünnepi beszéd, tartotta Buday Gergely hittanár. Rákóczi a határon, Endrődi Sándortól, szavaltta Hónig Jenő k. o. t. Kuruc dal: Csinom Palkó, énekelte az ifjúsági énekkar. Felolvastott Bacsi Mihály f. o. t. ifj. elnök. Rákóczi Ferenc Rodostón. Váradi Antaltól, szavaltta Jánossy Ferenc k. o. t. Szabadságdal, Kückentől, előadta az ifj. énekkar. Szavalt Diener Ottmár f. o. t. Bercsényi nótája, Patyolat a kuruc, előadta az ifj. zenekar, vezette Weigl József k. o. t.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

A Nagy Képes Világtörténet most megjelent 202. füzeté a lengyelek szabadságharcával foglalkozik részletesen.

A 12 kötetes nagy munka szerkesztője Marczali Henrik egyetemi tanár, ki egyúttal a kötet írója is. Egy-egy gazdagon illusztrált kötet ára díszes félbőr-kötésben 16 korona; füzeteként is kapható 60 fillérjével. Megjelen minden héten egy füzet. Kapható a kiadóknál (Révai Testvérek Irod. Int. Rt. Budapest, VIII., Üllői-út 18. sz.) s minden hazai könyvkereskedés útján, havi részletfizetésre is.

Ábrányi Emil költeményei Napról-napra jelennek meg a magyar könyvpiacra verses kötetek. Legnagyobb részük forratlan, selejtes termék. A fiatal szerzők nyakra-főre sietnek, hogy nevüket egy-egy kötetke címlapján nyomtatva lássák. Ez a szapora termelés egyszerűen elszomorító jelenség. Annál örövendesebb, ha kiválóbb költőink egy-egy megválogatott, szép kötettel jelennek meg. Gyönyörűséggel vettük a kezünkbe Ábrányi Emilnek a költeményeit. Huszonnégy év költői termelésének a színét-javát gyűjtötte össze finom ízléssel és manapság költőink között ritka önkritikával, pedig Ábrányi Emil azok közé a költők közé tartozik, akik nem szoktak derűre-borúra írni, megvárják, míg az igazi ihlet készíti írásra. A szép kötetben találunk különböző gyűjtő címek alatt mély értelmű és érzésű vallásos költeményeket. Az emberiség legnagyobb eszméiért lelkesedő költőt az isten-ember fenséges alakja vonzza, reá mutat a mai társadalom sivár képére s eped azért a korért, mely méltó leszen Jézusra. A szegénység, a nyomor, az elnyomottak jajja felzokog e költeményekben s lehetetlen lelki mély meghatottság nélkül olvasni. A második ciklus a boldog és szerető férjet mutatja be a maga kis világában. Közvetlen, meleg a hang. A kis gyermekét elsirató költő, a hitvesét rajongva szerető férj még közelebb félkózik a szívükhöz. A hazafias érzés hangozása jellemzi azokat a költeményeket, amelyek a szabadságról, a vértanúkról, a hazájukból kivándorló magyarokról szól. Csaknem makaes rajongás, fenn lobogó tüzes érzés szól hozzánk s olvasván ezeket a hazafias költeményeket, megértjük, hogy miért olyan kedvelt költője Ábrányi a magyar ifjúságnak. Elbeszélő költemények is vannak e kötetben, melyek az eszmélődő, a drámai tárgyak iránt fogékony költőt tüntetik fel. A százhuszonöt költeményt tartalmazó kötet egyike az ideai könyvpiac legértékesebb újdonságainak. Melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe.

A Magyar Nyelvőr decemberi számában, mellyel e népszerű folyóirat a 32-ik évfolyamot fejezi be, a következő nagyobb közlemények jelentek meg: Elvonás, Simonyi Zsigmondtól A tar-varjú, Hermann Ottótól (képpel), Nyelvjárási jegyzetek, Horger Antaltól. Az it igeképző, Tolnai Vilmostól. Azonfölül ismertetéseket, nyelvtörténeti és népnyelvi adatokat közöl, valamint feleleteket a szerkesztőséghez intézett kérdésekre. — A decemberi szám a következő kérdéseket intézi a nemzeti nyelvet kedvelő közönséghez:

1. Hol divik még a nép beszédében a divik ige vagy valamely származéka?

2. A részvét szót ismeri-e a nép? ha nem, hogy fejezik ki ezt a fogalmat? — Használ-e a nép ilyen főneveket: tét, vét, bevét, kivét, betét, lét, hogylét, jölét?

3. Mit jelentenek a népnél ezek a szók: föntülni, hájfejű, kila?

4. Mondják-e valahol a kanászt konásznak? s mondják-e megjuhászodik helyett megkanászodik?

5. Az eső szemergését, szitálását, permetezését s az esőnek egyéb változatait micsoda szókkal fejezik ki?

6. Hol és minő értelemben használja a nép a következő kifejezéseket: burkol, boru és derű, evicke, ferde, gyallaszt, húr, irantani, irontani, iszontalan, kán, kerde, kohvaszt, kók, lébez, líbez, löböz, lódám, potor ember, rém, ria, rikács, spekula, szörmelék, szörny, tájész, tarvarju, tapacsol, térfény, türem, vád, zákota, idő, zila, — gombár, koslár, lakmár, szökésér, — kétedet kivetheted?

7. A minthogy kötőszót használja-e a nép okhatározó mondatokban?

8. Hol és milyen értelemben használja a nép a tönk (tönkö) szót és szólásait (tönkre tesz, megy, jut, tönkre v. tönkig van)?

9. Hol járatos az átvált, átvádol valahová e helyett: átmegy?

10. A pere szót nyílt vagy zárt e-vel ejti-e a nép? A feleleteket a «Magyar Nyelvőr» szerkesztőségéhez tessék címezni, minden választ külön nyolcadívre írva.

FEJTÖRŐ.

Történelmi kérdés:

Hogy hívják azt a régi várromot Dömösnél, Esztergomgyégyében, ahol I. Béla király 1063-ban meghalt? (H. Nagy Jenő.)

Természetráji kérdés:

Melyik az a cetek rendjébe tartozó állat, amely leginkább az Északi-Jegestengerben él. A him felső állkapcsának egyik szemfoga 2—3 méter hosszú, csavaros agyarrá nő meg, melyet védelemre és támadásra használ? Mi a tudományos neve? (Faragó Andor.)

Számítási kérdés:

Melyik az a szám, melynek négyzete és négyszerese együttvéve 3,625,212?

Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1903 január 3.

11. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:
Számítási kérdés: 12:2=6. — Történelmi kérdés: Edek hún vezér. — Természetráji kérdés: Maszlagos nadragulya (Atropa Belladonna). — Képrejtvény: Az emlék egy részlet képezi az ember erkölcsösségének. Jaj annak, akinek nincsenek emlékei.

Helyesen fejtették meg: Eisler Dezső, Makk István, Szerényi Nándor, Aczél Benő és Béla, Hoensch Gusztáv, Petró András, Ohmacht Nándor, Vállas Lajos, Weisz Henrik, Feith Pál és Miksa, H. Nagy Jenő, Nord Frigyes, Molnár Elek, Straub Sándor, Julius Lipót, Gengely István, Rácz Károly, Kozálik Ferenc, Tekus Oszkár, Péterfi Jenő, Gál László, Baja Benedek, Havas Péter, Loria Aladár, Szemző István, Dalmay István, Felek József, Dobos Rezső, Nyiraty György, Becker Márton, Becker György, Licht Zoltán, Kovács Kálmán, korompai Brunswik György, Kiss Pál, Martinkovits János, Rakovszky László, Faragó Andor, Kiss Aladár, Sámson Lajos, Salamon Samu, Kosszir Alajos, Bresztovszky Ede, Tóth Mihály, Brenner Tibor, Ernst Ernő, Toldalagi Mihály gr., Bernádi János, Melzer Béla, Szabó Béla, Bazilly Mihály, Fischl Ernő, Alszegehy Zsolt, Fenyves Dezső, Varrók László.

A kitűzött könyvjutalmat (De Gerando Antonina: Pali gyermeksege és ifjúsága) Péterfi Jenő gimn. IV. o. t., pancsovai előfizetők nyerte meg.

SZERKESZTŐI TELEFON.

A karácsonyi ünnepek alkalmából hozzánk érkezett tömeges levelekre íme itt válaszolunk. Köszönjük olvasóink jó kívánatait s mi is a magunk részéről kívánjuk, hogy az ünnepek szeretteik körében a legnagyobb boldogságban és meglepődöttségben töltsék el. Azok, akik visszatérnek az éles otthonba, vigyenek magukkal örömet a jó szülőknél.

Versek. Nem közölhetjük. — **W. O.** (Zalaegerszeg). Kérdésére a következőkben válaszolunk. Előbb meg kell szereznie az érettségi bizonyítványt, aztán beiratkozhatik akár Kolozsvárra, akár Budapesten az egyetemre s az első félévben szorgalmasan látogatja az előadásokat; az első félév végén lesz majd ideje a folyamodványának. Most tehát korai volna lépéseket tenni. Az ösztöndíj, melyet nyerhet, 800 korona. Szerezze meg Ferenczy István «Életpályák» című könyvét, abban megtalálja az összes útbaigazításokat. A nevezett könyvet minden hazai könyvkereskedésben megkaphatja. — **Ora et labora.** Sem javítással, sem a nélkül nem közölhetjük. A T. L. nem közölhet apró iskolai dolgozatokat. Ilyen igénytelen és értéktelen apróságokkal nem illik előállni; no meg a nyomdafesték nem is a legnagyobb boldogság ezen a világon. — **B. H.** Köszönjük, megkaptuk és rögtön a papírkosárba ejtettük. — **B. I.** Az apróságok további beküldése merőben fölösleges. Az eddig beküldötték alaposan elriasztottak a többiek át-olvasásától. Egyelőre csak olvasson jó könyveket, írnia nem föltétlenül szükséges; az olvasásból önmagának lesz haszna, az írásból senkinek. — **M. Gy.** Van némi nyoma a versíró készségnek önben, de elnyújtotta, több benne a szó, mint a mondanivaló. A fiatal kornak szeretlen dagályossága a főhibája, erről majd az érettebb kor le fogja szoktatni. — **«Kíváncsi.»** Igen gyöngy, erőtlenségek, nyesegetni kell az ilyen, nem tenyésztési. Ezekben a dalokban nincs a világon semmi, ami figyelmet ébresztene. Tegye le nyugodt lélekkel — legalább egyelőre — a versíró tollat. Az önképzőkörben se olvasson fel ezekből egyet sem. — **Excelsior.** Mondja meg a barátjának, hogy tanuljon s ne álmodozék már most színészi babérokról. Nagyon egészségtelen és veszedelmes álmok ezek; sokan keserű valóra ébredtek föl s az ön barátja sem járna különben. Adjon hálát Istennek az, akinek megvan a mindennapi kenyerere s a módja arra, hogy gond nélkül tanulhasson. — **B. I.** El fognak tartani a második évharmadban is. Örvendünk, hogy olyan nagy gyönyörűséggel olvassa. — **Maturans.** Akár most kezdjen hozzá, sokkal okosabb, mint akkor, mikor már körmére ég a gyertya. — **J. I.** Nagyon helyeseljük a szándékát. Az önképzés egyik leg-zebb feladata az ifjúságnak. — **Semper idem.** A csonka torony Nagyszalontán van, a fogadást tehát

ön nyerte meg, a verset azonban Arany János írta. — **Diák sapka.** Szóval nem voltunk rossz próféták, ebből is láthatja. — **P.** (Eperjes). Átadtuk a kiadóhivatalnak. — **Melior.** 1. Nem kell sem a szellemi, sem a testi erőt túlságosan megerőltetni. 2. A kolozsvári egyetemen. 3. Nem találkoztunk vele. 4. A satira nem paródia. 5. A travesztált Aeneist írta Blumauer. Seress Imre az Iliast és Odysseát travesztálta. Egyebekben igaz van. — **F. A.** (Budapest). Rejtvényeit közöljük. — **K. L.** (Beregszász). 1. Lehet tudósító. 2. Költeményéről legközelebb ítéletet mondunk. — **S. B.** Levelét átadtuk a kiadóhivatalnak. Az a színmű nem jelent meg könyvalakban; ha azokból a példányokból még akad, úgy szívesen elküldi a kiadóhivatal. — **R. K.** (Békés). A kiadóhivatal intézkedni fog. — **M. E.** (Fóth). Fáraozásáért fogadja igaz köszönetünket. Mutatványszámokat küldtünk. — **D. I.** Olvassa el a legutolsó számunkban levő szerkesztői üzeneteket; ott meglesi a választ. — **S. Gy.** (Tövis). A «Tudományos Zsebkönyvtár» idevágó füzetét ajánljuk. Jó is, olcsó is, ára 60 fillér. — **Könyvbarát.** Az árleszállítás a Verne-regényekre nem vonatkozik.

Magyar bélyegraktár

Budapesten, VI. Bajnok-utca 3.

Vesz, eserél és elad mindenféle (magyar és külföldi) levélbélyeget.

Ritka alkalom!

Számítva a tömeges megrendésekre, hogy kedvében járjak több száz vevőnek, akik szíves bizalommal kiuntettek, elhatároztam, hogy nagy raktáramnak legértékesebb részét fölötte olcsón bocsátom áruba. A ki tehát kevés pénzzel szép és ritka bélyegeket olaj vásárolni, siessen élni az alkalommal és minél előbb rendeljen a következő bélyegekből:

- 3 drb. új Peru (Pizarro és Inka Manco Kapai), csak 20 fill. és a portó;
 - 3 » gyönyörű Guatemala, a Quetzal madarral, csak 20 fill. és a portó;
 - 3 » gyönyörű Új-Zéland, tájképekkel (Kopai-tó, stb.) remek szemekben, csak 20 fill. és a portó;
 - 3 » Uruguay, ökörsorda, génusz, világító-torony stb., csak 20 fillér és a portó;
 - 3 » Brazília, a köztársaság csillaga, 10, 20, 50 Reis, csak 20 fillér és a portó;
 - 3 » Helgoland, valódi ritkaság, pompás dombornyomású Viktoria-fejvel, csak 20 fill. és a portó;
 - 3 » Honkong, a legjobb értékek, khmai felirattal, csak 20 fill. és a portó.
 - 2 » Aranypart
 - 2 » Leeward
 - 2 » Sierra Leona
 - 2 » Trinidad
- királynő fejcs, 1/2 és 1 penny, fölötte ritka; egy-egy bélyegpar csak 15 fill. és a portó;
- 3 » hosszú svájci, remek jubileumi bélyegek, piros, kék és zöld, csak 25 fillér és a portó;
 - 5 » Kuba-sziget, a gyermek Alfonz-fejével, csak 25 fill. és a portó;
 - 5 » Kuba-sziget, Amedeus király fejével, régi ritka bélyeg, csak 25 fillér és a portó;
 - 5 » Porto-Rico, a gyermek Alfonz fejével, csak 25 fill. és a portó;
 - 5 » Porto-Rico, Amedeus király fejével, régi ritka bélyeg, csak 25 fillér és a portó;
 - 5 » Filippini-sziget, a gyermek Alfonz fejével, csak 25 fill. és a portó;
 - 5 » Filippini-sziget, Amedeus király fejével, régi ritka bélyeg, csak 25 fillér és a portó;
 - 6 » Francia gyarmat, Új-Kaledonia, Komori-szigetek, Indo-Khina, Senegal stb., csak 30 fillér és a portó.

Két koronáig használatlan bélyegeken is beküldheti a pénzt. Portóra, ha ajánlván kívánja a levelet, 35 fillért (dupla levelet 45 fillért) küldjön; közönséges levél portója, ha egyszerű, 10 fillér, ha dupla, 20 fillér.

5 koronás rendelés portómentes.

!! Megjelent !!

Lombfűrészeti és faragászati különlegességekből összeállított nagyszabású album és árjegyzékünk, mely tartalmazza az összes idevágó kallókat és díszvasalásokat képes gyűjteményét.

Mivel a fentemlített értékek és kallók az ideig jórészt Bécsből szereztek be, indítatva őket a magyarországi és minden tekintetben modern és terjedelmes album összeállítására, miáltal lehetővé tesszük minden oly czikk előnyös, olcsó és gyors beszerzését, mely eddig csak külföldről jóval nehezebben és nagyobb költséggel történhetett.

Kiss Ernő és Társa, Budapest, VII., Erzsébet-körút 17. Árjegyzéket tessék a «T. L.»-ra hivatkozva kenni.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	FELELŐS SZERKESZTŐ	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre ... 2 kor. 40 fill.	GAAL MÓZES.	Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. szám
Fél évre ... 4 kor. 80 fill.		
Egész évre ... 9 kor. 60 fill.		
Megjelenik minden vasárnap.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.	Kéziratokat nem adunk vissza.

A FAHUSZÁR.

MEG A LOVA, MEG A LÓ SÍPJA.*

Írta Mikszáth Kálmán.

Abban a faluban s a portán, ahol én születtem és gyerekeskedtem, most is él egy kileneven év felé járó, apró, virgonc öreg úr, édes anyámnak, Veres Máriának idősebb testvére, Farádi Veres Gáspár.

Nagy ellenségem volt születésemtől kezdve mai napig. Sokszor jól elnaspárgolt apró csi-nyeimért, de máskor se lehetett jó véleménnyel felőlem, mert váltig azt beszélte anyámnak:

— Meglásd Mari, hogy ezt a gyereket fel-akasztják valamikor.

Még eddig, hála Istennek, szerenesesen kikerültem ezt a jövendőlést.

De ami árnyat vet a gyermekévek aranyos derűjére a Gáspár bácsi alakja, azt tökéletesen elenyészett egy másik bebeci nemesnek, divényi és melitei Divényi Józsefnek az emléke.

Csak Szepe bácsinak hittuk közönségesen a jószágos mosolyú, nagy szakállú urat, aki egyedül élt kuriájában öreg gazdasszonyával s nem lévén közeli rokonai, jó szívét megosztotta a környék gyermekei közt. A gyerekeknek élt és gazdálkodott, azaz dehogyan gazdálkodott, inkább csak költött esinos vagyonkájából, mindig a gyerekek közt volt, hancurozott, lapdázott velük, egy kis sárga ponny lovat vett Lengyelországból, szerzett hozzá kis nyerges, cifra kantárt; valami szép volt, így felszerszámozva. Örök készenlétben ott kapálódzott és legyezgette magát farkával az istállóban, hogy ha valamelyik gyerek kölcsön kéri, annak odaadhassa. Szepe bácsi pontos jegyzéket vezetett, hogy melyik napon melyik gyerek prænumerált a lovacskára. Külön istállóban négy anyakutya ellette folytonosan a kis mopszlikat, amelyeket aztán szét lehetett ajándékozni az apróságoknak.

* Mutatvány a Vasárnapi Újság ez évi díszes «Karácsony» című ünnepi kiadásából.

Minden áldott hétfői napon berándult Balassa-Gyarmatra a heti vásárba s ami pénzt magával vitt, azt ott mind befektette mézeskalácsos sziv-vekre, kis trombitákba és apró fahuszárokbba, a lovacska farka igazi lószórból volt, de nem ritkan csak egy szipban végződött hátul, amibe bele lehetett fújni... jaj, nagy öröm volt az.

Még akkor a falusi gyerekek nem voltak úgy elkényeztetve, mint most: még a vasútnak közel nem hozták a városokat s azoknak minden csecebeeséjét, bohóságát. A mi játékaink még otthon készültek s igen kicsiből teltek ki. Az eltört kondérok és fazekak fülei voltak a lovak, a bodzafa belét kiszédték, abból lett a puska, a fiatal fűzfa kérgéből a sip, a cserebogár letördelt szárnyaiból csinálták a malmot; még eleven fogatra is telt, az orsó karikaiból kerekeket csinált a faragó béres a szakasztó aljára s befogták a spárgahamba a macskát, aki aztán a ház tetejére is fel tudott szaladni a fogattal.

Hát biz ezek primitív dolgok voltak, hanem azért mégis megnőtt az ember mellettük.

Képzhetni, hogy a Szepe bácsi tárgyai, amiket a városból hozott, valóságos tündér-dolgoknak látszottak. Bizony érdemes volt azokat nagy szívdobogással várni.

Hétfőn estefelé jöttek vissza a vásárosok a kigyózó országúton. Tarka-barka tömegek hömpölyögtek, gyalogosok, szekerek vidáman beszélgető és ágálva disputáló palócokkal megrakva, imitt-amott egy-egy hintó, melyen gögös uraság terpeszkedett el a hátsó ülésen nagy tájtékpipából szipakolva, szegény ember a tehénkéjét vezette haza kötelen, vagy vette vagy el nem tudta adni, kacsiás menyecske begyessen lépegetve egy pár új piros eszmat hozott a nyakába akasztva, esintalan férfiak incselkedő szavakkal hitták fel a kocsiakra. Szóval rajzott az út véges-végig, mint egy meglevenedett hangya-zsombék. De a gyerekeket mindez nem érdekelte különösen, ők csak egy kocsit vartak (ha az apjuk nem volt a városban), azt, amelyiken Szepe bácsi ült, aki két almásszürkén járt és bizonyos olygarehikus pompát fejtett ki, mert úgy kell ám venni,